

Pro trvalý vzájemný dialog

PROJEV JAROSLAVA VENCLÍKA (+), HOTEL MOTES 19. ZÁŘÍ 2002

Vážení, dámy a pánové, milí hosté. Dějiny lidstva jsou pestré. Ukazují se nám ve světlých a tmavých stránkách. Hrubě řečeno ty světlé stránky a etapy jsou pro lidstvo užitečné. Ty tmavé jsou jednoznačně negace a zničení. K těmto nešťastným stránkám musíme jednoznačně počítat válečné střety, které se již od počátku naší civilizace na této planetě vyskytovaly.

Každá válka již ve své příčině přináší mnoho utrpení, bezpráví a smrt na obou zneprátených stranách. Po skončení válečných akcí stavělo lidstvo svým padlým pomníky, a to jak na straně vítězů, tak na straně poražených. Tím chtěli zviditelnit hrdinské činy padlých bojovníků a velikány z vědy, kultury a politiky.

20. století bylo poznamenáno dvěma velkými světovými válkami se všemi doprovodnými a negativními fenomény. Nechme důvody a zvažování o příčinách těchto negativních událostí stranou. Pravděpodobně bychom přišli k mnoha překvapivým závěrům. Jednoznačně ovšem zaznamenaly dějiny lidstvu škodné brutality a etapy, které popírají život jednotlivce, a to především v totalitních systémech. Pod hákovým křížem nebo s kladivem a srpem. Jednoznačně nám to dokazovaly koncentrační tábory (KT) nebo stalinistické gulagy.

Poražené nacistické Německo ale tyto hrůzy KT smetlo pod stůl, ani to jinak nešlo. Tak se staly z těchto fabrik smrti - Dachau, Mauthausen, Flossenbürg - historické památníky. Je faktem, že barbarismus nacistického režimu našel na celém světě odpor, ale bohužel po jeho skončení byl doprovázen reakcemi, které rozhodně nejsou přány. Mnohé revanšistické akce, ať v malém nebo velkém se týkaly především německých etnických skupin. Tyto ale se nesmí, podle mého mínění, zařadit do mírových výsledků, které byly dohodnuty na Postupimské konferenci.

Fakt je, že bezprostředně po skončení války, v květnu a červnu došlo na území Čech a Moravy k exsesům, které nemůžeme zamést pod koberec a omluvit. V případech v oblasti Žatec se jedná především o případ Postoloprty. Ve dnech 4., 5. a 6. června se nejednalo pouze o divoké vyhnání nebo odsun části německého obyvatelstva v počtu 5000 (podle německých zdrojů) ze Žatce do Postoloprty, ale o masové vraždy, včetně pěti patnáctiletých a šestnáctiletých mládenců. Celá bilance zavražděných se pohybovala v počtu 600 až 800 obětí. Případ Postoloprty se stal případem pomsty a hanebnou skvrnou ve spravedlivé vůli českého národa k znovuzískání státní svobody z nacistického porobení v letech 1938-1945.

Zůstane to závažnou chybou, že celé roky naše vláda a také jednoduše lidé se nepostavili čelem, případně ani morální formou tyto bezprávní činy neodsoudili. V tomto případě šlo právě o provedení aktů, které jsme právě my německým okupantům vyčítali. Tento případ není možné omluvit nebo dokonce zamlčet.

Postoloprty zůstanou negativním bodem v demokratické tradici našeho národa. Jsem ale pevně toho názoru,

Žatecké náměstí Svobody v roce 2001, Jaroslav Venclík v rozhovoru s prof. Adalbertem Wollrabem, mezi nimi v pozadí bývalý starosta Bohuslav Kuneš (archiv Nadační spolek Žatec)

že právě proto musí být tato událost varováním pro budoucí generace, podobně jako se stalo s KT v Německu. Toto bylo a je moje mínění a toto jsem zastupoval a prezentoval již v minulosti a to již dříve, než se některé noviny o to začaly zajímat a o tom psaly. Proto se angažují ve Sdružení rodáků a přátel města Žatce, které jako první navázalo historický kontakt s našimi krajany v Německu. Jako trvalý vzájemný dialog „Žatecká cesta“¹ vidím naše vztahy a budoucnost optimisticky.

Závěrem: Jako člen organizace protinacistického odboje jsem byl od 14. 9. 1940 až do 30. 4. 1945 v nacistických káznících a KT. Byl jsem účastníkem pochodu smrti z KT Flossenbürg² do Dachau. Osvobozeni jsme byli 27. 4. 1945 americkou armádou v obci Stamsried³. Během pochodu jsem byl svědkem vražd a ubití několika set zajatců. Ale po osvobození nás z bývalých zajatců nikoho nenapadlo se

na našich německých strážcích – byli to převážně členové SS – nebo civilním obyvatelstvu, se pomstít. I když v bavorském prostředí nám nebyli příliš přátelsky nakloněni.

Nikdo z našich zajatců v KT Flossenbürgu se neúčastnil na násilí nebo krádežích. Toto se bohužel o některých etnických skupinách z východu nemůže říci.

POZNÁMKY

1. Viz úvod Herbert Voita (s.166).

2. Srv. k tomu film G. Vanselow / P. Heigl / G. Faul: Koncentrační tábor Flossenbürg. (film č. 19, který je možno objednat za 115 € na webových stránkách (<http://www.dortmundermedienzentrum.de/vk-geschichte.htm>). Z úvodního textu: „Koncentrační tábor existoval od května 1938 do roku 1945. Byl postaven blízko českých hranic. V hraničovém lomu se měli zajatci upracovat k smrti. Skoro žádný nepřežil tuto

těžkou práci déle než tři měsíce. Vězni trpěli zimou, hladem, epidemiemi a šikanováním dozorců SS a jejich pomocníků z řad vězňů (Kapos). V roce 1943 byla do Flossenbürgu přeložena výroba stíhaček – Messerschmitt. Z 96.000 vězňů, kteří byli zavlčeni do tohoto pobočného tábora, přišlo 30.000 o život ...“

3. Obec D-93491 Stamsried je v Horním Pfalzku, západně od města Cham. Dachau je u Mnichova.

Utekl gestapu, ale zatkli ho Češi

ONDŘEJ ČERNÝ / MLADÁ FRONTA DNES

V celostátním vydání informoval deník MF DNES 20. září 2002 o setkání německých Žatečanů a jejich vzpomínkové akci v Postoloprtech:

(Žatec) 20. září 2002 „Přežila jsem jen kvůli tomu, že jsem vojákům uměla tlumočit,“ vzpomíná třiasedmadesátiletá Erna Sterzlová z bavorského Lichtenfelsu. Spolu s dalšími třemi desítkami německých rodáků si přijela včera do Žatce a Postoloprty připomenout masakr více než osmi set Němců, které tu bezdůvodně postříleli vojáci osvobozené armády.

„Byl jsem zatčen gestapem, protože jsem se podílel na útěku tří Francouzů. Při evakuaci věznice jsem uprchl a vrátil se domů. Třetího června 1945 jsem byl ale spolu s ostatními žateckými muži nahnán do tábora u Postoloprty. Chtěl jsem prokázat své antifašistické postoje, ale velitel Marek mě zbil holí,“ líčí Peter Klepsch, který tehdejší masakr přežil. Dnes žije ve Spaltu u Norimberka. Tehdy mu bylo mu sedmnáct.

„Chtěl jsem si užívat života. Nacistický teror byl pro nás vzdálený a neviditelný. Šéfové gestapa a jim podobní utekli z města již před osmým květnem. Za ně pak zemřely stovky prostých lidí,“ vzpomíná.

Po třech dnech v táboře vojáci vytáhli mladé muže před barák, nechali je vysvléknout a ukázali jim těla pěti kamarádů. Byli zastřeleni ranou do týla. „Museli jsme je na místě, na nádvoří kasáren, pohřbít.“

Zášť k Čechům přesto Klepsch necítí. „Těší mě, že už skončila doba, kdy se obviňovali ze zločinů všichni příslušníci jednoho národa, a že se hledají konkrétní pachatelé. Všichni víme, že ti, kdo způsobili masakr v Postoloprtech, nebyli místní obyvatelé.“ Postoloprtský masakr byl největším poválečným vyvražděním sudetských Němců. Dodnes za něj nebyl nikdo potrestán. Policistům, kteří se případem v 90. letech zabývali, se nepodařilo zajistit dostatek důkazů.